

Posamezna

Naročnina listu: Celo leto 60 din., pol leta 30 din., četrt leta 16 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 120 din. Inserati ali oznanila se **sar računajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravišтво uprjemama naročnino, inserate in reklamacije.**
Telefon interurban št. 113.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštšina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravišтво je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se mora govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo.

Nezaprite reklamacije so poštnine proste. Telefon interurban št. 113.

106. štev.

Maribor, dne 19. septembra 1928.

Letnik XV.

Znamenja kažejo.

Kedarkoli so nameravali naši oblastniki prikriti kak zelo važen in dalekosežen notranje politični korak, so slovensko-hrvatsko javnost prebrisano zainteresirali za kako zunanje politično vprašanje, ali pa zarožljali s sabljo. Ako pa nimajo nič drugega, pa se oprimejo reškega vprašanja, dobro vedoč, kaj da je Reka Slovincem in Hrvatim. Sedaj gleda vse v Sloveniji in na Hrvatskem na Reko in na razvoj tega vprašanja, katerega pa je gotovo rešil Pašič sam z italijansko gospodo.

Slovenci in Hrvati gledamo na Reko, a Pašič se je mudil tako dolgo v Parizu in javnost je čisto prezrla, da se trudi v Franciji na vso moč za efektuiranje celih 300 milijonov frankov. Zakaj in kam s tem denarjem ne zna nikdo drugi kot Pašič, ki za izposlovanje posojila ni vprašal zbornice in sploh najbrž nikogar ne kot radikalne oblastnike.

Reško vprašanje nas je nad vse zanimalo in kar čez noč, ko ni nikdo pričakoval, je prišlo podržavljenje južne železnice. Radikali hočejo imeti v rokah in popolni oblasti železniško omrežje po celi državi. Železnice so namreč eden glavnih ključev popolne nadoblasti.

Kdor pa ima v rokah železnice, ta bo šel tudi še en korak naprej in se bo polastil oborožene sile, ki je glavni center popolne hegemonije. Oborožena sila pa mora biti zanesljiva in to je le tedaj, ako jo vodijo zanesljivi oficirji, višji kot nižji. Tudi to vprašanje si je stavila sedanja samoradikalna vlada, odpustila je in še bo iz armade vse prevzete slovenske ter hrvatske častnike. Kakor zvemo iz gotovega vira, pridejo za častniki na vrsto tudi starejši naredniki in čez dobra dva meseca bodo radikali lahko rekli: vojska je naša. Treba namreč pomniti, da ima sedaj med višjim častniškim zborom pretežno nadoblast bela roka, ki se od dne do dne ojačuje in je v popolni službi velesrbijanstva. Da pa bodo oficirji popolnoma na radikalni strani, je ravno samoradikalna vlada poskrbela za znatno povišanje oficirskih plač.

Poleg vojske si treba osigurati tudi žandarmerijo. In baš radi tega proč s slovenskimi ter hrvatskimi žandarmerijskimi oficirji in njihova mesta bodo zasedli ljudje, ki gredo za vladinovič čez drn in strn.

Da pa bo v odločilnih trenutkih civilna javnost piru, in pretepu, za to bodo skrbale organizacije kot: piru in pretepu, zato bodo skrbale organizacije kot: Orjuna, Srnao in Hanao. Vsaka poštna vlada bi bila v res kulturni državi že davno razpustila pretepaške in razbojniške organizacije kot so zgoraj omenjene; a radikalija tega ne stori, ker jih rabi in jih še bo rabila, da zaposli mestno civilno javnost.

Radikalija se jači in z njo tudi velesrbstvo. Saj zemljoradnikov skoro ni, a še tisti, ki so, so Velesrbi. Demokrate so radikali že tudi stisnili. Pribečević pa je itak Velesrb in je samo vprašanje par mescev pa bo tudi stal ob Pašičevi strani in zbral iz njegovih rok.

Pa bi kedo rekel, to je že vse res, kar pravite, znamenja so tu, ki kažejo na udejstvitev radikalne velesrbske ideje, a mi imamo vendar ustavo. Oh, kaj je Velesrbstvo za ustavo, katero so že tolikokrat pogazili in se naslanjajo na njo le tedaj, ako je njim v prilog. Sploh pa je že najbrž Pašič pozabil, da imamo ustavo.

Pri vseh teh znamenjih za udejstvitev velesrbstva pa ne smemo pozabiti, da ima Pašičeva radikalija dobro posrečene vzglede v inozemstvu ala Bolgarija in Špania in taki vzgledi vlečejo —

Še enkrat, v radikalnih — velesrbskih rokah so: državne blagajne, železnice, oborožena sila, razne velesrbske pretepaške organizacije, Radiča so se na videz lep način iznebili in kaj bi še naj oviralo Pašiča in Velesrbe, da lepega dne brez truda in odpora proglasijo svoj davni ideal — Velesrbijo. Vsa znamenja so tu, ki jasno kažejo vsacemu, ki ima oči, ker prečani ne smemo imeti ušes, da se bližamo hitrejši udejstvitvi velesrbske ideje in ciljev nego to mislimo.

Zgorajne vrste pa smo napisali, da protivelesrbska javnost ne bo preveč razočarana, če bi starosta Pašič lepega dne uresničil svoje nekdanje sanje. — — —

Politični položaj.

Jesensko zasedanje našega parlamenta. Večji del poslancev narodne skupščine je že dospel v Beograd, ker bo parlament začel dne 20. t. m. z delom. Opozicija bo, kakor je soditi, začela z ostrim bojem ter imajo nekatere klubi pripravljenih precej zanimivih podatkov o delovanju radikalnih ministrov. Posebno zemljoradniki se pripravljajo na bombardiranje kosmate vesti radikalnih prvakov. Po časopisju bo zopet kar mrgolelo raznih zanimivih afer, ki bodo raznašale slavo in spodobnost naše vlade v daljni svet. Gospodje ministri pa se boje celo poslancev iz lastnega kluba, ki niso zadovoljni ter hočejo zraščiti nekatere ministre, da se potem mogoče sami vsedejo na njihova mesta ter delajo na isti

način, kakor njihovi predniki. Posebno nezadovoljni so radikali iz Vojvodine z ministrom Simonovičem radi njegove agrarne politike. Simonovič se bo moral najbrž umakniti. Na vsak način bo jesensko zasedanje zbornice zelo zanimivo tudi vsled slabega stališča radikalne večine. Radovedni smo, kake koncesije dobijo zopet Nemci in Džemijet.

Uradniki naj čakajo. Dne 1. oktobra bi imela stopiti v veljavo edino dobra odredba uradniškega zakona, namreč povišanje plač. O tem so v ponedeljek razpravljali na seji ministrskega sveta. Sklenjeno je, da se častnikom, kojih doklade so mnogo večje od uradniških, izplačajo povišane plače dne 1. oktobra. Za uradnike pa je bilo sklenjeno, da se jim nove plače dne 1. oktobra še ne izplačajo, ker še niso razdeljeni v skupine in razrede. Razdelbo izvrši posebna komisija, v kateri so višji in nižji uradniki radikalne in demokratske stranke in tako se lahko vrsti še mesec za mesecem, da razdelba ne bo gotova in da bodo uradniki čakali na povišanje plač lačni in obupani.

Reka pod italijansko vojaško upravo. V ponedeljek zjutraj se je nenadoma izvršila izprememba v upravi Reke. Vlada je podala ostavko, fašisti so pa pozvali italijanskega vojaškega poveljnika generala Giardina, da prevzame oblast. To je italijanski ministrski svet v največji nujnosti odobril in tako je Reka zopet v rokah službene Italije. O tem koraku, ki se utemeljuje kot edina možnost varstva reda in miru, je italijanski odpravnik poslov obvestil tudi naše zunanje ministrstvo. Iz tega bi se dalo sklepati, da so pred dobrim tednom priobčena poročila »Jutarnjega lista« resnična in da je med našo in italijansko vlado že dogovorjeno, da se spravi Reka polagoma pod italijansko oblast.

Angleški parlamentarci v Beogradu. Koncem pretečenega tedna se je mudilo v Beogradu nekaj angleških parlamentarcev z odličnim poznavalcem balkanskih razmer g. Buxtonom na čelu. Iz Beograda so potovali naprej v Sofijo, poprej so se pa razgovarjali z našimi režimskimi socijalisti, od katerih se je zlasti g. Korač trudil, da napačno prikaže naše razmere. Listi pišejo, da se je Anglež na Koračevo pripovedovanje samo nasmešnil. Beograjske »Novosti« so prinesle povodom prihoda angleških parlamentarcev članek »Slobodni dom« z neokusnim napadom na predsednika HRSS in na hrvatski pokret. Isti članek napada tudi prav ostudno uglede angleške publiciste, ki se zanimajo za hrvatsko vprašanje. S takim delom se postavlja Beograd v najslabšo luč in razumljivo je, da so angleški parlamentarci ogorčeni odpotovali.

Vesten poslanik. V Beogradu se govori, da bo vlada odpoklicala našega poslanika v Madridu ter ga zamenjala z drugim, ker ni poročal vladi ničesar o zadnji nekrvavi revoluciji vojaških krogov v Španiji. Takih poslanikov pa nam je res treba.

Po svetu.

200 letnica . emcev v Rumuniji. Ko so naši Nemci v Vojvodini, Bački in Banatu dovršili proslavo 200 letnice nemške naselitve v teh krajih, se je začelo enako praznovanje tudi pri Nemcih na sosednjih rumunskih tleh. »Kulturverband« Nemcev v naši državi je poslal na proslavo Nemcev v Rumunijo svoje zastopnike in po tem, kar piše eden od teh v »D. Volksblattu«, so bile rumunske oblasti povodom 200 letnice v Temešvaru veliko liberalnejše kot pa naše ob isti priliki v Vršču. Pred vsem je dalo rumunsko prometno ministrstvo posebne vlake na razpolago, na slavnostnem prostoru se je pa dovolilo razviti nemške narodne zastave in smele so se peti nemške pesmi. Proslave se je udeležil tudi ministrski predsednik Bratianu, bivši minister Avarascu in mnogo odličnih osebnosti.

Občinske volitve na Češkem. V nedeljo so se po celi čehoslovaški državi vršile občinske volitve in že iz dosedanjih poročil se vidi, da so socijalni demokrati, ki so imeli dobro polovico občin v svojih rokah, zelo nezadovoljni. V Pragi so si 100 mandatov razdelili: češki narodni demokrati 23, češki narodni socijalisti 22, komunisti 19, češki socijalni demokrati 9, obrtna zveza 7, ljudska stranka 6, agrarci 2, nemška politična zveza 4, hišni posestniki 1, najemniki 1, konzumenti 1, vojaški gažisti 1 in napredni češki socijalisti 1 mandat. Na Slovaškem prevladuje avtonomistična stranka pod vodstvom Hlinke.

Kako misli Madžarska ublažiti vinsko krizo? Trgativ na Madžarskem obeta letos izvanreden uspeh, kakor že dolgo let ne. Dolgotrajna suša in lepo jesensko vreme sta tudi ugodno vplivala na kvaliteto vina, ki bo letos daleč presegala lansko. Vsled obilice vina vlada v krogih strokovnjakov strah, kam naj gredo Madžari s tolikim vinom. Situacija na svetovnih trgih se je v par letih znatno spremenila in to ne v korist vinogradnikov. Z zabrano alkohola v Ameriki in s pobijanjem alkoholizma je odpadlo okrog 120 milijonov konsumentov. Madžarska vina pa ne morejo konkurirati z grški-

mi, italijanskimi, španskimi in francoskimi, ki pride-lajo vina skoro za ves evropski konzum. Madžarski strokovnjaki sedaj razmišljajo, kakor bi vkljub temu položaju podprli vinogradnike, da ne propadejo. Zato se resno preišča, da se preneha z izdelovanjem vina iz grozdja, ampak da se grozdje pasterizira in koservira, ker so živila iz grozdja pripravnější za transport ter se jih lažje proda v inozemstvo, kakor pa vino. Vrh tega ni tako grozdje podvrženo nikakim davkom. Ta način, smatrajo strokovnjaki, bo edino lahko rešil madžarske vinogradnike, da se ohranijo svoje vinograde.

Novi nemški reparacijski načrt. Reparacijski načrt nemške vlade predvideva zlato hipoteko na celokupni nepremakljivi posesti države v višini približno 20 odst. Vse delniške družbe povišajo svoj akcijski kapital za 25 odst. Nove akcije dobi država. Država odstopi celokupno hipoteko kontribucijski banki, ki odkaze upravičenim zveznim državam eno milijardo. Nemška kontribucijska banka se upravlja od Nemcev in članov antante v enakem številu. Predsednik bi lahko bil pripadnik kake nevtralne države. Višina zlate hipoteke, ki jo upravlja kontribucijska banka, bo v kratkem določena skupno z upniki. Ta višina odgovarja višini celokupnih dogovorjenih reparacijskih dolgov. Kontribucijska banka izdaja obligacije, ki odgovarjajo reparacijskemu dolgu. Ako bi zvezna oblast morala prevzeti jamstvo za obligacije, ki se še ne dajo prodati, bi odgovarjajoči zneski, ki gredo v dobro nemškemu dolgu, bili zajamčeni s posebnimi nemškimi dohodki, n. pr. s carino. Država je upravičena te obligacije v gotovih slučajih kupiti nazaj.

Vojaški režim v Španiji. Prošli teden je bil izveden v Španiji preobrat, ki je bil naperjen proti vladi, a ne proti kralju. Prevrat je izvedla vojska pod vodstvom generala de Rivera, ki je položil prisego kot šef vlade. Vlado tvori direktorij od osem generalov. Prejšnji minister zunanjih zadev je pobežnil in novi vladni šef izjavlja, da bo obsojen in če ne drugače tudi v odsotnosti. Novi režim je poslal svoje pozdrave italijanskemu fašizmu. Francija simpatizira z novim španskim režimom in na francoskih borzah španska valuta ni padla.

Zopet nov potres na Japonskem. Nesrečna Japonska še nima miru. Listi javljajo zopet o novih katastrofah, ki so obiskale nesrečno deželo. Zadnji potres se je dogodil na morskem dnu pri mestu Osaki ter tako razburkal morje, da je velikanski val planil na obrežje ter preplaval par mest, ki so več kilometrov oddaljene od morske obale. Mesto Taktori je skoro popolnoma uničeno in mnogo ljudi je izgubilo vsled katastrofe življenje.

Beleške.

Lekcija vladi. Demokratski »Novi list« sedaj kot opozicionalec rezonira tako-le: »Nad polovico celega našega budžeta gre za vojne potrebe. Milijoni in milijoni državnega denarja se trošijo za nabavo in izdelavo vojnega materialja. Proti temu v načelu seveda nihče ne ugovarja. V neodločnih in motnih časih vsi vemo, kaj pomeni za nas imeti dobro opremljeno vojsko. Ali kakor je že navadno pri nas, pametni ljudje se ne morejo strinjati z načinom, ki ga v tem pogledu prakticirajo merodajni faktorji. Makedonska polja na primer pokrita so z vojnim materialom, ki nam je ostal kot vojni plen. Pustimo na strani, da je ta material, po večini eksploziven, izvor velikih in čestih nesreč ter vzamimo samo v obzir, kolika škoda je za državo, ker se ta plen milijonske vrednosti ne izkorišča, ampak se drugi za ogromne svote drugod nabavlja. V petih letih osvobodjenja naše oblasti niso ugnile, da ta plen zberejo in uporabijo. Nihče jih ni k temu navajal in še le sedaj se je na seji gospodarsko-ministrskega odseka sklenilo, da se sestavi v to svrhu posebna komisija, a kakor je pri nas že v navadi, bo do sestanka te komisije gotovo toliko časa preteklo, kot do te vladne odredbe. Pa tedaj že ne bo nobene komisije treba, ker bodo makedonstvujušči in arnavtski komiti ves plen pobrali za svoje potrebe. — Tako se tudi demokrati sedaj v opoziciji na marsikaj spominjajo, kar poprej, ko so bili tako dolog na vladi, niso videli.

Udanostni oglasi. »Obzor« javlja: Subotička »Sev. Pošta« je iznašla originalen način, kako napolniti strani z oglasi, iz katerih črpa vsak časopis največ dobička. Nabiraleci inseratov so oblazili po Subotici ob priliki rojstva prestolonaslednika vse madžarske in tuje trgovce. Pri teh so nabrali izjave v obliki inserata in v teh izjavah zatrjujejo ti trgovci svojo lojalnost in patriotizem. Tak udanostni inserat se n. pr. glasi: Povodom rojstva prestolonaslednika izražamo naše najiskrenejše ter najglobokejše veselje, našo dosmrtno udanost dinastiji Karagjorgjevičev, kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovincem ter kličemo: Bog naj poživi zdravega in močnega našega kraljeviča! Schenker & Comp., Subotica. — Take udanostne izjave so še podali: Šagi, Ermö, Hermann, Feketö, Zedi, Sabadoš in mnogi drugi »Jugoslovani.«

Čudno, da ni prišla na to subotiško originalno nabiranje glasov ljubljanska «Orjuna.»

Prečanski penzionisti.

Ker se tako silno množijo vrste upokojencev, je umestno ob tej priliki spregovoriti nekaj o položaju penzionistov-prečanov v naši državi.

Na mednarodni konferenci v Rimu leta 1921 so se obvezale nasledstvene države plačevati upokojencem pokojnine, ki ne smejo biti nižje od onih, katere je nakazovala in izplačevala stara avstro-ogrska država. — Rimski sporazum glede pokojnin se imenuje «Convention pour les pension» ter vsebuje 11 točk. Točka 2. govori o tem da pokojnina nikjer ne sme biti nižja od stare odmere, potem se pa v več točkah naglašja, da se pokojnina izplačuje v denarju države, ki je prevzela penzioniste za svoje državljane. Točka 9. pa odreja, da se ta konvencija istotako nanaša tudi na pokojnine vdov in sirot in pa na subvencije za vzgoje.

Pa že takoj po preobratu leta 1918 so samostojno regulirale pokojnine ter pošteno in točno izplačevale: Italija v lirah, Češka v svojih kronah, Rumunija v lejih toliko, kolikor je Avstrija plačevala v kronah. Temu primerno so se tudi draginjske in druge doklade uredile in Madžarska ter najsiriomašnejša Avstrija sta nešteto krat zvišali te pokojnine vsled padajoče valute. Samo naša — prirodno najbogatejša država ne ugotovi mednarodnim sklepom rimske konvencije.

V svoji maniji, da je treba vse odpraviti, kar je «avstrijsko», je vlada ukinila krono ter dala za njo 25 para. Neki češki politik, ki je primerjal naše in češke razmere, se je dotaknil tudi izmenjave štirih kron v en dinar ter nato sporedil dinar s češko krono. Če bi bili vi v Beogradu za prečanske kraje obdržali krono kakor mi in z njo izenačili dinar, bi vam valuta najbrž ne stala tako slabo. Rekel je tudi: Mi smo obdržali krono, pa nam njena «avstrijaščina» ni škodovala. Na Češkem ima vsak penzionist 11 krat večjo pokojnino kot v Jugoslaviji. Naša vlada je uvedla dinar kot državni denar, penzionistom pa daje krono, ko more biti vendar vsakemu jasno, da jim po rimskem dogovoru pripada «toliko dinarjev, kolikor kron pokojnine». Devalvirane, za 75 odstot. znižane penzije ostanejo pri nas skozi tri leta brezobzirno na mrtvi točki iste višine kljub rapidno padajoči valuti in rastoči draginji.

Tako naša famozna uprava odklanja in krši prevzete mednarodne obveznosti. Sramotno pušča stradati in umirati upokojence, ki od beraške penzije še sebe ne morejo preživeti, kaj še le svoje družine. Koliko so ti reveži že prosili za pomoč in rešitev iz obupnega položaja, pa vse zastoj. Mesto pomoči je vlada začela za branje in razpuščati dobrodne zadrage in ustanove prečanskih penzionistov in oškodovane, sramotno zapuščene in teptane žrtve je pustila še obrekovati in sumničiti z veleizdajalci, špijoni itd.

Če se kak narodni poslanec ali pa kaka korporacija zavzame za upokojence pri vladi, prav nič ne doseže, če bi upokojenci tožili upravo, ne bi dočakali rešitve, če bi se pa v svet obrnili za pomoč in intervencijo na podlagi mednarodne obveznosti, bi jih pa vlada proglasila za veleizdajalce ter preganjala z zakonom o zaščiti države. V kratkem, menda že 2. oktobra se zopet sestane konferenca nasledstvenih držav na Dunaju in na dnevnem redu bo tudi vprašanje upokojencev. Zagrebški «Obzor» je že dvakrat konstatiral, da bodo naši penzionisti morali najti pot do te konference ter pokazati, za koliko jih je beograjska vlada doslej že prikrajšala in koliko jim je dolžna. Silno veliko število uničenih upokojencev in celih družin težko pada na dušo in na odgovornost civilne in vojne uprave ter tvori veliko sramoto.

Dnevne novice.

Imenovan je bil g. kanonik dr. Maksimiljan Vrabec za kn. šk. konzistorijalnega svetovalca in naddekana ob Savinji. Gospod Jakob Čemažar je postavljen za provizorja pri Mali Nedelji, gospod Martin Erhatic pri Sv. Jakobu v Slov. gor. in Karel Arlič v Brežicah. Upravitelj videmske dekanije je postal gospod Janez Medvešek, župnik na Vidmu.

Birmanih je bilo letos v dekaniji Konjice 2758 in Nova cerkev 1709; skupno je bilo letos v naši škofiji birmanih 9879.

Mašniško posvečenje bo prejel prihodnjo soboto, dne 22. t. m. ob 7. uri zjutraj gospod Janez Kokošinek v mariborski stolnici.

Kuluka v Sloveniji ne bo. Še enkrat ponavljamo, da je vse blebetanje demokratov in samostojnežev o kuluku v Sloveniji samo prazen bav-bav. Kuluka v Sloveniji ne bo.

Dr. Žerjav in slovenski oficirji. Včerajšnje «Jutro» zopet zagovarja Žerjava ter trdi, da je «Slovenec» v zagati, ker dr. Žerjav nima kaj drugega očitati, kot to, kako je ocenil samo nekatere bivše avstrijske orožniške oficirje. «Slovenec» pa isti dan prinaša novo Žerjavovo ocenilno delo, o katerem se pač ne bo dalo trditi, da se ne nanaša splošno na vse slovenske oficirje. «Slovenec» razkritje pravi: Majnika 1919 je gospod minister vojne in mornarice sprejel dopis od deželne vlade za Slovenijo, v katerem so bile sledeče besede zapisane: «Molim, da odmah šaljete što večji broj srpskih ofisira, pošto su slovenački ofisiri nepouzdanji.» Žerjav (lastno-ročno). — To vlogo je gospod minister vojne in mornarice osebno pri neki priliki pokazal visokemu slovenskemu častniku v Beogradu. Slovenski častniki so se nam

reč večkrat pritoževali, da se zapostavljajo in s srbijanskimi nadomeščajo. Dobili so vedno za odgovor, da so merodajni činitelji v Sloveniji sami mnjenja, da slovenski oficirji niso zanesljivi. Zdaj vemo, kdo je bil tisti merodajni činitelj. So pa na razpolago še drugi slučaji. — Ni čuda, če prihajajo posledice takega ocenjevanja ena za drugo. V ponedeljek je bil zopet podpisan ukaz, ki pošilja v pokoj 300 častnikov, sprejetih iz bivše avstrijske vojske in pripravljen je ukaz o napredovanju 30 polkovnikov-Srbov v čin brigadnih generalov po novem vojaškem zakonu.

Za oficirji pridejo na vrsto naredniki. Vojno ministristvo je že in še bo odpustilo iz armade vse iz avstro-ogrske vojske prevzete oficirje Slovence in Hrvate. Za oficirji pridejo na vrsto naredniki prečani in sicer pred vsem oni, ki so po pisarnah in pri okružnih komandah. Seznami za odpustitev narednikov se že izdelujejo pri okružnih komandah in kar naenkrat bodo naredniki Slovenci in Hrvati na cesti in brez kruha. Treba namreč omeniti, da so bivši avstro-ogrski naredniki, posebno kar se tiče pisarniškega dela, zelo izvežbani in so bili pri okružnih komandah dokaj porabljeni. Da je pri nas v Sloveniji ter na Hrvatskem še kolikor toliko reda pri okružnih komandah, se imamo zahvaliti našim narednikom. Sedaj pa bodo narednike Slovence in Hrvate zamenili srbijanski tovariši, potem pa adijo še ta red, ki je bil dosedaj pri okružnih komandah!

Pri Sv. Juriju ob Ščavnici je bil v nedeljo, dne 16. septembra velik shod Slovenske ljudske stranke. Obisk je bil zelo številen. Tudi nekaj političnih nasprotnikov je bilo navzočih. Predsedoval je načelnik krajevne organizacije Horvat. Poslanec dr. Hohnjec je najprej razpravljajal o sedanjih perečih vprašanjih zunanje politike, zlasti o jadranskem vprašanju. Pri tej priliki je pokazal napake, ki jih je naša diplomacija, katere je skoraj brez izjeme srbska, storila v rešitvi jadranskega vprašanja vse od početka naše države pa do zadnje faze reškega vprašanja. Razpravljajoč o notranjem političnem položaju, je dr. Hohnjec razkril vire vsega zla, na katerem sedaj trpi naša država. Velikosrbska ideja, koje glavni predstavnik in pobornik je Pašić, ne bi bila nikdar prišla do zmage v naši državi, da se ji niso uslonili izdajalci hrvatske in slovenske misli, hrvatsko-slovenski demokrati in slovenski samostojneži. Na te stranke pada ogromna odgovornost, katere se ne bodo nikdar iznebili, pa da dosežejo Metuzalemovo starost. Podrobno je govoril o vojaškem zakonu, o povišanju davkov in o kuluku ter dokazal oster boj poslancev naše stranke zoper te davke. Končno je tolmačil razmerje naše stranke do Radičeve seljaške stranke in do muslimanske bosansko-hercegovske stranke ter izjavil, da bo naša stranka borbo za avtonomijo Slovenije nadaljevala energično in neizprosno. Na predlog predsednika Horvata je zbor enoglasno izjavil, da vzame poslančevu poročilo z odobranjem naznanje, ter da izraža poslancem SLS popolno zaupanje. V nadaljnjih resolucijah so zborovalci protestirali proti upeljavi kuluka v Sloveniji in proti ukinjenju jesenskih šolskih počitnic na deželi ter so zahtevali, da vlada brani koristi slovenskega vinogradništva pri sklepanju trgovinskih pogodb z drugimi državami, zlasti s sosedno Avstrijo. — Popoldne je bil jako dobro obiskan sestanek mladinskih organizacij, na katerem je mladini dr. Hohnjec govoril podučne in bodrilne besede.

Junaki našega časa. Ko so «Slov. Narodu» začele presedati orjunske hujskarije glede vrh Triglava in je parkrat nastopil proti temu, je naenkrat zjutraj našel razbite šipe uredništva in uprave. Policija je končno izsledila krivce in kot kolovodja se imenuje neki Miro Jankole, o katerem je pa «Slov. Narod» zvedel od nekega uglednega sodnika, da je bil leta 1914 glavna priča avstrijske policije v veleizdajniškem procesu proti Endlicherju in tovarišem. Danes ta Jankole hladi svoje narodnostno «ogorčenje» z nočnim razbijanjem šep, leta 1914 je bil pa edino na podlagi njegove izpovedbe obsodjen. Endlicher, ki je, kakor znano, v ječi tudi umrl. Orjuna, katero tvori mnogo zločinskih tipov Jankolejeve vrste, nastopa danes v imenu mrtvega Endlicherja in drugih in tako se za žrtvami prejšnjih dni skrivajo njih rabelji, izdajalci in morilci kot junaki današnjega časa.

Glavna Zadruga Zveza. V nedeljo se je vršila v Zagrebu seja Glavnega Zadrugnega Saveza pod predsedstvom dr. Korošca. Najprej so razpravljali o pritožbi srbskih zemljoradniških zadrug proti Gospodarskemu društvu v Zagrebu, ki da je svoje delovanje raztegnilo tudi na Srbijo. Ta zadeva je bila izročena v rešitev zadrugnemu razsodišču. Nato je bil izvoljen odbor za izdelavo pokojninskega statuta. Končno je bil sklenjen protest proti neenakosti glede davkov, ki se nalagajo zadrugam v posameznih pokrajinah. Zahteva se izenačenje davkov pri vseh zadrugah.

Škofija na Krku dobi novega škofa. Škofom na Krku je imenovan vseučilišni profesor dr. Josip Srebrnič, rodom iz Solkana pri Gorici. Dr. Srebrnič je doštudiral zgodovino in zemljepisje na Dunaju in se je šele po teh končanih študijah posvetil bogoslovju. Pod rajno Avstrijo je bil profesor na bogoslovju v Gorici. Po prevratu pa je prišel v Ljubljano, kjer je bil imenovan za vseučilišnega profesorja. Dr. Srebrnič je napisal veliko znanstvenih razprav in jih objavljal v «Času.»

Orlovski javni nastop mariborske srenje v Št. Ilju v Slov. gor. je popolnoma uspel. Nastop bratov iz Maribora in iz Št. Ilja, kjer telovadijo šele tri mesece, je bil točen in v izvajanju posameznih točk dovršen. Fin je bil tudi nastop članic iz Maribora, želeli bi bili le spremljanje simboličnih vaj z godbo. Tudi deski naraščaj in gojenke so rešile častno svojo nalogo. Bodi tem potom izrečena iskrena zahvala vsem, ki so pripo-

moogli k častnemu uspehu, pred vsem pa onim vrlim Šentiljčanom, ki so pri pripravih šli tako velikodušno na roko naši mladi organizaciji! Bog živi!

Velika narodna slavnost v Št. Ilju v Slov. goricah bo v nedeljo, dne 23. septembra popoldne. Glasbena Matica v Mariboru pride, da nas navduši, razvedri in razveseli z lepo slovensko pesmijo. Slovenski govorniki bodo vzbujali v našem obmejnem narodu narodno zavest in odpornost. Pridite v obilnem številu!

Ofetalna licitacija za zgradbo državne ceste Št. Ilj—Velka se vrši dne 20. septembra. Kakor slišimo, je ministrstvo gradževin zvišalo svoto na 4 in pol milijona dinarjev.

Komedija in žaloigra so pri nas na kmetih nove poletne počitnice ozir. sedanjí pouk po teh počitnicah. V šolo ne prihaja niti ena tretjina otrok ter se seveda ne njim ne učiteljstvu ne ljubi resnega dela. Toliko da pro forma «Šolo držijo», sicer pa vidimo in slišimo navadno še 15—20 minut, tudi pol ure po začetku «šole» deco se pogovarjati ali vpiti; odmori se prav vestno izrabijo in nategnejo na četrt ure in čez (pri štiriurnem pouku torej blizu eno uro odmora!). Da je komedija popolna, je višji šolski svet, videč, da so razmere močnejše nego trma Uju-učiteljstva, milostno dovolil, da se podeljujejo do novembra dopusti otrokom, ki jih doma potrebujejo. Tu se vam začne že tragedija: ko bodo ti oproščenci po Vseh svetih prišli v šolo, kaj naj stori učitelj, ki sedaj skuša vestno poučevati (kajti ostalim bo itak vse enako malo mar); če nadaljuje sedaj započeti pouk, mu sedanjí oproščenci ne morejo slediti, zlasti, ker so že čez poletje bili oproščeni: šolo obiskujoči vsled dolgočasje izgube vsako zanimanje. Tako se bo zabila zima, pride pomlad in nove oprostitive in kmalu zopet velike počitnice. Liberalni šolniki imenujejo to osnovno šolstvo; razsodni starši in mladino—in rodoljubi pa morajo to oslarijo označevati le kot iz demokratske trme izhajajoče zločinsko eksperimentiranje z našo deco, ki bo s svojo duševno zaostalostjo morala plačevati te eksperimente. A uverjeni smo, da pride čas, ko bo mladina sama to spoznala ter bo začela deliti zaslužene nagrade vsem tem nad narodove potrebe vzvišenim šolnikom in njih protiljudskim pomagajem! Pridel!

Smrtna kosa. Od Sv. Marjete pri Moškanjih smo prejeli žalostno vest o smrti Vesenjakove matere. Rajna je bila mati našega poslanca, profesorja Vesenjaka, drugi njen sin je duhovnik, tretji pa gospodar na domačem posestvu. Okoliški ubožci so izgubili svojo najboljšo pomočnico, saj je bila njena hiša znana daleč na okrog, kot «hotel ubožcev in beračev». Živela je 18 let v srečnem zakonu, 29 let pa kot vdova. Kot vdova je v desetih letih preskusila vse strahote velikih naporov in trpljenja, zadnja leta pa je preživela v tihi srečmirnega življenjskega večera. Naj v miru počiva! Pridadeti rodbini Vesenjakovi pa izrazimo naše iskreno sožalje!

Zanimivosti iz Ormoža. Vsled ponovnega odstopa g. dr. Streleca kot ormoškega župana je bil v sobotni seji dne 15. t. m. z 11 glasovi od 16 odbornikov izvoljen za novega župana veleirgovce g. Veselič. Štiri glasovnice so bile prazne. — Malo časti in mnogo nevolje je delala Ormožu in vsej okolici česta od gostilne Bauer do Zabajnika. Ob slabem vremenu je bilo treba gaziti po blatu najmanj do gležnjev, ne da bi se mogel izogniti na eno ali drugo stran. Zato je bila v resnici dobra misel od strani okrajnega zastopa, da se je enkrat tega dela lotil in to temeljito. Ves omenjeni del ceste je bil najprej potlakani z velikim kamenjem iz humskih kamenolomov in potem nasipan z debelim in drobnim gramozom. Ob strani je napravljena široka pešpot, med cesto in potom pa žleb za otekanje vode. Z železno ograjo ob enem delu te prenovljene ceste je zdaj to potrebno in koristno delo po večini končano. Vse delo stane po raznih izjavah, natančni račun nam še ni znan — nad pol milijona kron. Zeleti bi bilo, da bi cestni odsek poskrbel, naj bi se ta cesta tudi vnaprej v dobrem stanju ohranila.

Srnao in Orjuna. Po vesteh iz Srema in cele Vojvodine srbski fašizem ali takozvana organizacija Srnao močno izpodbija tla Orjuni. Srnao ima velike podpore iz Beograda, Orjuni pa se sušijo denarni in drugi podporni viri. Orjunci se prepisujejo v Srnao in celo glavna orjunska postojanka Novi Sad se vedno bolj reducira.

Tragedija Batanjcev. Batanjci so Srbi, ki prebivajo severno od Subotice, okrog Bajne na ogrskem ozemlju. Vsi se še spominjamo, s kakim škandalom za našo upravo je bilo par sto teh rodbin dovedeno iz Madžarske in naseljeno po Ovčjem polju. S paradami so jih sicer sprejeli na meji, potem pa niso vedeli kam z njimi, ker jim niso pripravili niti šotorov, kaj še le hiš. Nad polovico svojega imetja so izgubili optanti že pri selitvi, drugo jim pa propada na Ovčjem polju. Režimski listi so slikali najprej to nesrečno polje v najlepši luči, potem je pa vse utihnilo, ko so Batanjci začeli bežati nazaj in ko se je povsod razneslo, kakšnemu trpljenju so izpostavljeni ti siromaki. V Beograd so pošiljali deputacije eno za drugo, pa vse zastoj, minister agrarne reforme jih je obsodil na smrt in rad bi, da bi tudi vsi drugi na te žrtve nesposobne uprave pozabili. Batanjcem, ki so še ostali na Ovčjem polju, je dež in povodenj uničila ilovnate kolibe, sedaj imajo nesnažne, razdrpane barake in tu životarijo kakor kakšni interniranci po več dni brez kruha. Rok za naselitev na našem ozemlju traja do leta 1926, pa kdo bo prišel, ko so prvi padli v toliko nesrečo in bedo? — Mnogo se jih bo rajši pomadžarilo, kot da bi gnili na Ovčjem polju. Svečenik Todorovič, ki se je toliko trudil za izselitev iz Ogrske, je pri tem izgubil celo svoje premoženje in danes je s sorojaki vred silno ogorčen nad nezaslišnim postopan-

jem vlade s srbskimi optanti. Režim skrbi samo zato, da svojim predstavnikom napolni žepe z milijoni ljudskega premoženja, narod pa naj kuluci.

Katoliški Slovenci! Pred dvajstimi leti so ustanovili zagrebški liberalci v Dalmaciji svoje podružnice, ter po svojih brezverskih agentih začeli na vso moč zastrupljati narod v tej pokrajini. Demokratska stranka je s svojim uničevalnim brezverskim delom od leta 1905 precej okužila naše primorske kraje, mesta in vasi, pa bo treba mnogo truda in časa, da se to zlo izkorenini. Zadnji čas se liberalci vseh vrst trudijo na vse načine, da si osvojijo največji in najlepši trg severne Dalmacije, namreč Sinj in njegovo okolico, katera v domoljubju in krščanstvu prednjači celi pokrajini ter se odločno smatra kot trdnjava katoličanstva. Svoj cilj skušajo doseči najbolj s pomočjo Sokola, ki skuša zlasti naši mladini zastrupiti srce z raznimi predstavami in drugimi zabavami. Da onemogoči Sokolu to satansko delo, je duhovščina sinjske krajine z uglednimi rodoljubi Ljudske stranke sklenila na koncu leta 1921, da se po primeru in vzoru naših bratov Slovencev osnujejo mladinska društva, katera bodo s svojimi Orli in Orlicami vse povzela, da se naš narod upre besnemu navalu ateizma. Ker se pa mladina ne more zbirati in vzgajati brez potrebnih prostorov, se je sklenilo na istem shodu, da se v Sinju sezida Hrvatski katoliški dom. — V sled vne vsega prebivalstva se je graditev istega že začela ter je celo poslopje že avgusta stalo pod streho. Toda s tem so bila že tudi vsa sredstva siromašne pokrajine izčrpana in stavbeni odbor se je zadalil z za te kraje ogromno svoto 500.000 K. Ker brez denarnih sredstev ni mogoče dovršiti te, za katoliško gibanje Dalmacije tako važne stavbe, se obrača odbor na vse, zlasti pa slovenske rodoljube, da z denarnimi prispevki podprejo katoliško mladinsko gibanje Dalmacije. Z malimi žrtvami bomo Slovenci podpirali naše brate, in če Bog da, bomo kmalu dočakali dan, ko bo tudi kršna Dalmacija z ramo ob rami s Slovenijo stala v boju za orlovske katoliške ideale. Darove za Katoliški dom v Sinju sprejema upravništvo »Straže«.

Napad na vlak. Te dni so napadli oboroženi razbojniki, oblečeni v orožniške uniforme vlak, ki vozi iz Višegrada v Sarajevo. Napad se je izvršil krog 6. ure zvečer. Razbojniki so hoteli ustaviti vlak na ta način, da so navalili velik kup kamenja na tir. Vlakovodja Ambrožič, Hrvat iz Varaždina, pa je menda slutil, da so kamenje navalili razbojniki, da vlak ustavijo ter potnike izropajo, pa je zato pognal vlak z vso silo v kup kamenja ter srečno prevozil preko njega. Razbojniki, ogorčeni, da jim je načrt izpodlel, so začeli streljati ter so smrtno zadeli strojevodjo Ambrožiča. Do prihodnje postaje je vodil vlak kurjač, od tu naprej pa šef sarajevske kurilnice, ki se je slučajno vozil z vlakom. Tako je hladnokrvnost in poživovalnost strojevodje rešila par sto ljudem denar in mogoče življenje. Ta slučaj je tipičen za javno varnost Bosne, še lepše pa osvetljuje način, kako znajo gotove osebe na Balkanu iz zaslug, ki so si jih pridobili drugi, skovati svojo korist. Šef kurilnice, ki je prevzel po napadu vodstvo vlaka, je namreč brzojavil v Beograd potom železniške policije, da je samo on rešil opasno situacijo ter bi razbojniki vlak sigurno oropali, da ni bilo njega. Seveda Beograd zadeve ne bo preiskal, pa bo dobil gospod šef kak red in priznanje, dočim bo rodbina ubogega Ambrožiča — stradala.

Ze zopet pomanjkanje vagonov. Dan na dan se piše po časopisju o pomanjkanju vagonov in to ravno sedaj, ko gre za prevoz žetve iz bogatejših krajev v revnejše. Vlada je razglasila, da si bo izposodila vagona od zunaj, a to se se dosedaj ni zgodilo, ampak javljajo, da se šele hočejo o posodi vagonov v inozemstvu posvetovati. In ravno sedaj v izvozni sezoni je pomanjkanje vagonov naravnost atentat na celokupno poljedelstvo v državi. Na mnogih južnih postajah leži danes blago, ki je določeno za izvoz, a ga je nemogoče transportirati radi skrajne malomarnosti prometnih oblasti. Izvozno blago tvorijo letos pred vsem razne žitne vrste in sadje. Sedaj si pač lahko predstavljamo, koliko škode se dnevno povzroča, ker je to blago pod milim nebom in čaka ter čaka na prevozna sredstva. Dokler je še precej lepo jesensko vreme, lahko leži to blago na zemlji a prišel bo dež in lastniki blaga bodo prisiljeni ga prodati pod kupno ceno in bodo imeli nepregledno veliko izgubo. Od tovornih vagonov imamo v popravilu 15000, a še dosedaj niso popravljeni in toliko, da bi bili za rabo. Od 15000 pokvarjenih vagonov je dobrih 300 takih, ki bi se lahko takoj popravili in porinili v promet, pa nikdo se ne zmeni, da bi priskočil na pomoč poljedelcem in prekupcem.

Vinska letina v Vojvodini, Srbiji in Dalmaciji je letos izborna. Toliko in tako zdravega grozdja že dolga leta ne pomnijo. V Beogradu na trgu prodajajo vinogradniki grozdje 1 kg po 1 do 2 din. Vzrok, da je v južnih krajih tako ugodna vinska letina je suša. Celo polletje je v Vojvodini padel dež le kakih 5 do 6 krat.

Zdravniški kongres v Subotici. V Subotici je z veliko slovesnostjo otvorjen kongres zdravnikov. Ob enem se je otvorila tudi higijenična razstava, ki predočuje razvoj higijenskega poslovanja naše države od prevrata pa do danes. Kongresa se je udeležilo kakih 250 zdravnikov iz vseh delov naše države.

Tombola Zveze bivših salez. gojencev v Mlad. domu na Kodeljevem. V pondeljek, dne 17. septembra ob 5. uri popoldne so žrebali kvaterno. Zrebane so bile v navzočnosti finančne kontrole in komisije odbora sledeče številke: 42, 85, 13, 89, 57, 29, 31, 14, 34. Kdor izmed igralcev tombole ima na eni in isti tablici v eni in isti vrsti štiri izmed gori navedenih števil je zadel kvaterno. Javi naj pisarni Mladeniškega doma na Kodeljevem

v Ljubljani in ob enem predložiti dotično tablico. Rok priglasitve kvatern do 24. septembra do 5. ure.

Osebná zadeva. Pokrajinska uprava, oddelek za notranje zadeve, je dovolil spremembo imena č. g. Ferdo Poprask-a, kaplana v Staremtrgu, v slovansko ime »Po hrašky.«

NOVA DAVČNA BREMENA.

(Vojnica, prej vojaška taksa in prispevek za vojaška vozila).

«Službene Novine» z dne 6. septembra 1923, štev. 203 objavljajo zakon o ustroju vojske in mornarice, s čigar materialnim delom sta se na novo uveljavila dva državna davka, namreč vojnica, ki se je pri nas pobirala dosedaj kot vojaška taksa, in posebni davek za vozila, ki se bo pobiral v višini invalidskega davka od vseh davčnih zavezancev.

Vojnica. Vojnico bodo plačevali za službo v vojski ali mornarici stalno ali začasno nesposobne osebe, dalje zadrugi, premoženja in podjetja onih oseb, ki se na katerikoli način ognejo zakoniti službi v vojski ali mornarici ali ki vsled zavora ali izgube državljanskih pravic ne morejo osebno služiti. Plačila vojnice so oproščene osebe, ki prejema invalidsko podporo ali ki so se nesrečile v vojni službi in končno osebe, ki so umobolne, gluhonome, slepe ali hrome ter nesposobne za katerokoli delo, ako plačujejo manj nego 20 din. neposrednih davkov.

Vojnica znaša za osebe, ki so za službo stalno ali začasno nesposobne 50 odstot., za vse druge, ki se ognejo službi ali ki ne morejo vsled zavora itd. osebno služiti, pa 100 odstot. vsakoletnega neposrednega davka. Plačilna obveznost traja od dovršenega 20. do dovršenega 50 leta. Za plačilo vojnice jamčijo roditelji vojnici zavezane osebe.

V Sloveniji se je z uveljavitvijo vojnice dosedanja položaj bistveno poostiril ne le glede dobe plačilne obveznosti, ki je podaljšana za pet let, torej na 30 let, ampak tudi glede odmerne podlage. Odmerno podlago je tvorila dosedaj le dohodnina, v prihodnje se bo pa vojnica odmerjala od svote vseh neposrednih davkov. Vsled tega se bo krog plačilnih zavezancev izdatno razširil, ker bodo vojnico plačevali tudi osebe, ki so bile plačile vojaške takse oproščene, ako njihovi skupni dohodki niso dosegli svote 2500 D na leto.

Nasprotno pa so razbremenjeni roditelji oseb, ki so dosedaj bili zavezani plačevati takozvano roditeljsko takso, ker bodo v bodoče te takse oproščeni, pač pa bodo jamčijo za plačilo njihovim sinovom predpisane vojnice.

Prispevki v remontno-vožarski fond. Za kritje stroškov povodov nabave in vzdrževanja potrebnih konj za topničarsko vprego, jahalnih konj in volov, mornarskih in suhozemskih prevoznih sredstev in drugih potrebščin za vozila, dalje za plačilo oškodnine za živino in prevozna sredstva, ki se odzamejo posestnikom v mirnem ali vojnem času, se bo poleg davka pobiral poseben pribitek za vozila in stekal v posebni remontno-vožarski fond. (Remontno-komorski fond).

Pribitek za vozila bodo plačevali vse davkoplačevalci v višini invalidskega davka. Plačila pribitka so oproščeni le oficirji, stalni vojaški duhovniki, kapelniki, in tehnični poslovođe v aktivni službi, dalje parobrodna društva in lastniki plovnih objektov (razen luskuznih) na morju in rekah glede teh objektov.

Dosedaj se je enak pribitek v obliki 5 odstot. doklade na neposredne davke po čl. 72 zakona o ustroju vojske pobiral edino na ozemlju bivše kraljevine Srbije.

Zakon o ustroju vojske in mornarice je stopil v veljavo z dnem 6. septembra 1923. Iz praktičnih razlogov bi bilo priporočljivo, da bi se vojnica in novi pribitek začela pobirati v Sloveniji še le od dne 1. januarja 1924., ker bi pobiranje od kateregakoli datuma sredi leta povzročilo tako davčnim uradom kakor davčnim zavezancem obilo dela in zmešnjav.

Predno se začeta pobirati nova davka v Sloveniji se mora v interesu izenačenja novih bremen v novi finančni zakon poskrbeti za postavno določilo, da se dohodnina, ki se pobira v nekaterih pokrajinah, ne vsteva v odmerno podlago za vojnico in invalidski davek, ker bi bile sicer pokrajine, v katerih se ne pobira dohodnina (Bosna in Hercegovina, Srbija in Črna gora) z novimi davki manj obremenjene nego ostale pokrajine, ki plačujejo na dohodnini več nego znašajo vsi ostali donosni davki. Opozorjamo naše poslance in gospodarske korporacije, da povodom razprav o finančnem zakonu za leto 1923-24 poskrbe za popolnitev obstoječih določil glede obeh više navedenih novih zakonov.

Iz Maribora.

«Tabor» se je zopet zlagal. «Tabor» od dne 13. t. m. si je privoščil v poročilu o seji občinskega sveta čisto na lažnjiv način našega odbornika g. Veroneka. Občinski svet je namreč obravnaval vprašanje pobiranja draginje. SLS klub se je postavil na stališče, da prodajalcem ni treba izprazniti trga ob določeni uri, ampak da naj prodajalci tržijo svoje blago kakor dolgo hočejo. Ta predlog je stavil v imenu SLS kluba g. dr. Leskovar, a je pri glasovanju propadel. Nato je odbornik g. Veronek zaklical: «No, sedaj vam bo pa proletarijat hvaležen!» Ta medklic je bil popolnoma umesten, a «Tabor» poročevalec pa je celo zadevo lažnjivo zvil, češ, da je bil g. Veronek za navijanje cen. G. Veronek je vendar železničar, zastopnik delavstva in že kot tak ne more biti za navijanje cen, ampak ravno nasprotno.

Za navijanje cen bi se lahko potegnili samo gospoda krog «Tabora» ali g. Vilko Weixl, ki je mojster v navijanju cen. Protiproletarsko stališče, katerega zastopniki in zagovorniki so mariborski policajdemokratje, pa bi radi potom svojega lažnjivega trobila naprtili članom SLS kluba. Toliko v pojasnilo, da ne bi res kdo mislil, da je zagovarjal g. Veronek navijanje cen.

Fr. S. Finžgar: Veriga. Ljudska zgodba v treh dejanjih. Pretresljivo igró, ki spada med najboljše Finžgarjeva dramatična dela in ob enem med najboljše slovenske ljudske igre, bo predstavljal mariborski Ljudski oder v soboto, dne 22. septembra 1923 ob 8. uri zvečer v Lekarniški ulici, S to predstavo pričanja Ljudski oder redne zimske predstave, ki se bodo po možnosti vršile vsak teden. Opozorjamo na te predstave vse naše somišljenike. Vstopnina je tako nizka, da pač ne more biti izgovora radi nje. Idealnega in zares poživovalnega dela mladine okoli Ljudskega odra naj tudi naša inteligenca ne prezre. — Vstopnice prodaja pisarna Ljudskega odra, v Lekarniški ulici 6.

Fantovski večer orlovskega odseka v Mariboru je danes dne 19. septembra 1923 ob 8. uri zvečer v društveni dvorani, Lekarniška ulica 6. Predava znani in priljubljeni predavatelj g. dr. Fr. Kovačič. Ker bo predavanje zanimivo in poučno, za kar jamči že ime predavatelja, se naj predavanja udeležijo vsi člani in članice odseka. Prav iskreno pa so vabljeni tudi člani drugih katoliških organizacij. Vendar bodi udeležba točna! — Pevci! Pred fantovskim večerom je pevska vaja. Vsi pevci na plan! — Tajnik.

Smrtna kosa. Umrla je v torek, dne 18. septembra v Mejni ulici v Mariboru gđ. Marija Pečenko, davčna uradnica, na posledicah dolgotrajne bolezni. Pogreb bo v četrtek, dne 20. septembra iz mrtvašnice pobeškega pokopališča ob pol 4. uri popoldne. Naj v miru počiva!

Zvita prevara. Pretečeni teden, je prišla neka ženska k tukajšnjim mesarjem ponujati teleta. S tem je izvabila od več mesarjev precejšnjo svoto kot nekako «aro». Obljubila je, da pošlje, oziroma dostavi teleta gotovo v pondeljek. Do danes ni sluha ne duha o njej in o teletu. Takih slučajev je bilo več.

Velika vinska trgatev, ki jo priredi izobraževalno društvo privatnih nastavlencev se vrši dne 30. septembra t. l. v prostorih Götzove dvorane ter je čisti dobiček namenjen v svrhu zgraditve lastnega doma. Sviral bo priljubljena godba «Drava» pod osebnim vodstvom znane in priljubljenega kapelnika g. Skačaja. Za razvedrila je mnogobrojno presrbljeno. Na p. n. občinstvo izražamo tem potom željo, da prireditelj, katere namen je izvanredno blag, poseti na veseljem prostoru v mnogobrojnem številu ter s tem pripomore do cim lepšega uspeha.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy. Prevodel Paulus.

50

Tako blizu njega je stala, da so ga njeni razpuščeni kodri božali po licu. Njene oči, blesteče se v solzah, so ga mamile do blaznosti, njen sladki glas mu je palil ogenj po vseh žilah. Pa še se ni hotel ukloniti čarom te ženske, ki jo je tako zelo ljubil in ki je tako hudo razžalila njegov ponos. Zaprl je oči, da bi ne videl mamljive prikazni, ki jo je rožnata zarja mladega jutra obsevala s svojo prvo nežno svetlobo.

«Ne, gospa, to ni bila krinka!» je dejal končno hladno. «Nekoč sem vam prisegel, da — da je moje življenje vaše. Več mesecev sem je bilo vaša igračka — držal sem prisego.»

Toda sedaj je vedela, da je njegova hladna zunanost le krinka, pod katero se skriva vse kaj drugega —.

In hipoma se je spomnila usodnih dogodkov pretečene noči, ki je nanje med burnim pogovorom skoraj pozabila; spomnila se je, da je od njega, od svojega moža, upala pomoči. Pred par urami se je še prezirljivo obrnila v stran od njega, — sedaj je vedela, da je njegovo trapasto obnašanje le — krinka. Tolažilno zaupanje ji je napolnilo srce, ki je še vedno krvavelo v strahih in dvomih, zaupanje, da ji bo pomagal nositi težko breme mož, ki jo ljubi.

«Percy», je dejala vneto, «govorili ste malo poprej o nagli izpremembi mojega razpoloženja in se popraševali, čemu vas zadržujem ob tako pozni uri. — Hotela sem govoriti z vami, ker — ker sem v velikih težavah in ker — potrebujem vašega — sočutja —.»

«Zapovedujte, gospa!»

«Kako ste hladni!» je vzdihnila s tresoči mse glasom. «Zares, komaj verjamem, da bi bil pred nekaj meseci pri pogledu na eno samo solzo v mojih očeh skoraj znoreli. Danes pa prihajam k vam — s potrjim srcem.»

«Prosim vas — s čim vam naj pomagam?» Njegov glas se je tresel, komaj se je držal.

«Percy —, Armand je v smrtni nevarnosti. Neko pismo, naglo, nepremišljeno, kakor je vse njegovo početje, je pisal Andreju Foulkes, prišlo je v roke besnemu, hudobnemu sovražniku. Armand je kompromitiran — brez upa na rešitev. Jutri morebiti ga odpeljejo v ječo in potem — in potem pod guillotino — ako ne —. Oh, strašno je!» Val bridkosti in strahu ji je zagrnil dušo, ko so

se ji dogodki pretečene noči nenadoma spet z vso silo vrnili v spomin. «Strašno —! In vi me ne razumete — ne morete razumeti — in nikogar nimam, ki bi se nanj mogla nasloniti —, ki bi pri njem našla pomoč — ali vsaj sočutje —.»

Ni mogla več držati solz. Vsa njena bridkost, njeni boji s samo seboj, strašna negotovost Armandove usode, — vse to ji je hkrati udarilo na dušo, premagalo jo je. Telo se ji je zazibalo, opotekla se je in omahnila na kamenito ograjo, si zakrila obraz in bradko zajokala.

Percy je prebledel, ko je govorila o Armandu, na čelu nad očmi se mu je zarisala globoka črta trdovratne odločnosti, ničesar ni rekel za trenutek, le gledal je Margareto, ki ji je jok stresal vse telo, na lice mu je stopila čudna mehkoča in nekaj kakor solza se je zableščalo v njegovih očeh.

«In tako», je dejal trpko, «je krvoločna revolucija pograbila za samo roko, ki ji je dajala hrano —. Ampak poslušajte», je nadaljeval nežno, ko Margareta še vedno ni nehala ihteti, «nehajte jokati —! Ženskih solz ne prenesem in jaz —.»

In teda je butnila na dan ljubezen do žene, ljubezen, ki jo je dušil že toliko časa, vzkipela je; hipoma, nevzdržno —. Stegnil je roke po njej, hrepeneče, ljubeče. In pograbil bi jo bil, pritisnil na srce in jo tam držal in čuval vsake nesreče, branil jos svojo lastno, srčno krvjo.

Pa še enkrat je zmagal ponos. Premagal se je z nadčloveškim naporom svoje krepke volje, roke so mu omahnile, hladno je dejal, pa mehko in nežno:

Ali mi nočete povedati, kako vam naj pomagam —?»

Siloma se je pomirila, dvignila je solzni obraz k njemu in mu ponudila roko, ki jo je dvorljivo poljubil. Toda njena roka je obležala v njegovi za trenutek dalje nego je bilo neobhodno potrebno, to pa zato, ker je ču-

tila, kako se njegova roka trese in kako gori od vročine, med tem ko so bile njegove ustnice mrzle ko marmor.

Ali morete kaj storiti za Armanda?« je rekla preprosto in sladko. «Mnogo vpliva imate na dvoru, mnogo prijateljev —.»

«Ali ne bi rajši poiskali pomoči pri vašem francoskem prijatelju Chauvelinu? Njegova moč sega, če se ne motimo, prav tako daleč kakor moč francoske republi-kanske vlade.»

«Ne morem ga prositi, Percy —! Oh, da bi se upala govoriti z vami, ampak — ampak — zahteval je ceno za bratovo življenje, ceno, ki — ki —.»

Življenje bi bila dala, da bi se upala govoriti, mu povedati vse — vse, kar je storila sinoči, koliko je trpela, kako jo je usoda prisilila k njenemu koraku —.

Pa ni si upala. Ne, sedaj ne, samo sedaj ne, ko je pravkar komaj začutila, da jo še ljubi, ko se ji je komaj šele rodilo upanje, da si ga bo priborila nazaj. Kako bi mu naj sedaj, v teh občutljivih trenutkih govorila o svojem novem — zločinu! Ne razumel bi njenih bojev, ne sočustvoval bi z njenim razdrtim, razdvojenim srcem —. Njegova ljubezen bi utegnila spet zadremati, zaspati za večno —.

(Dalje prihodnjič).

P. n. občinstvo se ponovno opozarja, da upravništvo na vprašanja brez priložene poštne ne odgovarja.

Za svojo družino vzamem izključno le Vaše testenine — priznal je eden največjih trgovcev z delikatesami v Trstu potniku tovarne testenin v Ilirski Bistrici. Mož, ki pozna in ima na razpolago najboljše izdelke, ve, kaj je dobro.

Prijeten in jajčast okus je znak testenin «Pekatele.» Ako jih kuharica skrbno pripravi, je ni boljše jedi te vrste.

Zgodba o nevidnem človeku. V «Straži» je izhajal skozi mesece podlistek pod zaglavjem «Zgodba o nevidnem človeku.» Zgodba je v zelo lepi slovenščini in prevedena iz angleščine in je po svoji vsebini zelo zanimiva naša naročnike in čitatelje. Tiskarna si je sedaj preskrbela ponatis te mične zgodbe in je izšla že tudi knjiga, ki se dobi za 7 dinarjev v prodajalni Cirilove tiskarne. Knjigo zelo toplo priporočamo vsem bralnim društvom.

Sprejme se učenka, zmožna obeh jezikov. Hrana in stanovanje v hiši. E. Berna, trgovina čevljev v Celju. 565 2—1

Pozor! Naznanjam in opozarjam vse, da nisem v stanu in sploh ne plačam dolgov, ki jih dela moj sin Anton Zivko. Sv. Jakob v Slov. gor. — Janez in Marija Zivko, starši.

Dr. Ludovik Novak, Razlagova ulica 25, zopet ordinira. 564

Spodnještajerska ljudska posojilnica

v Mariboru, Stalna ulica šte. 6, r. z. z n. z.

obrestuje od 1. avgusta 1923 navadne hranilne vloge, katere se zamore vsak čas dvigniti,

po 6%

in stalnejše vloge po dogovoru.

**TEČAJI ZA STROJEPISJE IN STENOGRAFIJO,
ZASEBNO UČILIŠČE LEGAT, MARIBOR,**

(največja strokovna šola za stenotipijo v Jugoslaviji).

Začetek novih tečajev dne 1 oktobra 1923.

Vpisovanja in pojasnila v trgovini s pisalnimi stroji Legat,
Maribor, Slovenska ulica 7, telefon 100.

Več zdravih, svežih rabljenih

vinskih sodov

(od 10 hl naprej)

v dobrem stanu prodaja

Ferdinand Kralj, Ormož.

Somišljeniki širite naše liste!

Otvoritev nove zaloge pohištva lastnih izdelkov

po konkurenčnih cenah. — Za solidnost se jamči.

Prost ogled!

Šercer in drug, Maribor, Vetrinjska ulica 2.

Prost ogled!

Važno za vsacega!

Vseh vrst novo došlo angleško in češko sukno, kakor tudi drugo zimsko manufakturno blago, kupi vsak najbolje in najceneje pri tvrdki

MASTEK & KARNIČNIK, MARIBOR, GLAVNI TRG 16

Bogata izbira!

Cene nizke!